

Belasting weg, meer arbeid

Het bevriezen van de lonen is niet de enige manier om banen te creëren, betoogt de econoom Piet van Elswijk. Zijn experimenten pakken positief uit.

Eric van de Beek

De banenmotor ligt stil en dus wil het kabinet dat vakbonden en werkgevers de lonen bevriezen. Want hoe goedkoper de arbeid, des te lager de prijzen van producten en diensten en des te groter de buitenlandse vraag.

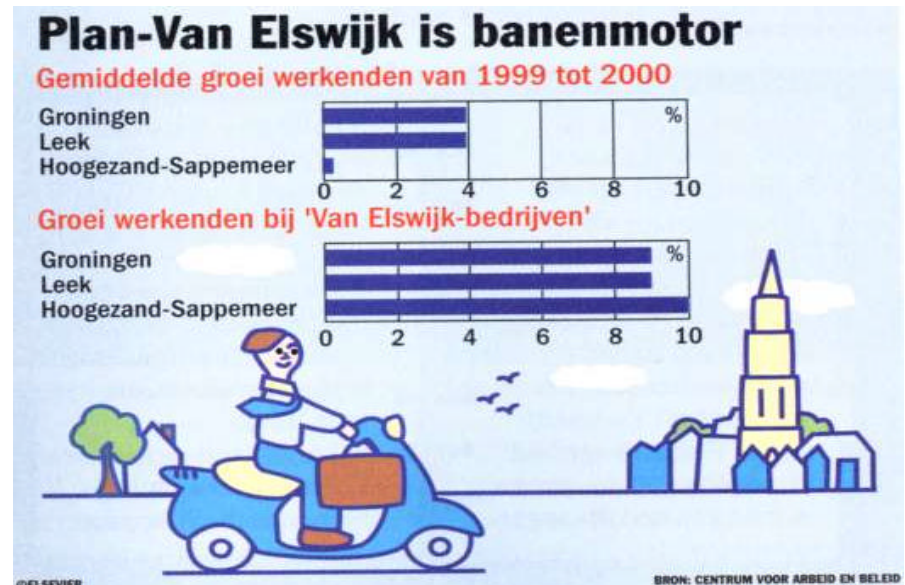
Er is een andere manier om de werkgelegenheid te bevorderen, denkt bedrijfskundige en docent aan de Vrije Universiteit Piet van Elswijk. De overheid zou moeten stoppen met het belasten van arbeid. De huidige manier van belastingheffing zorgt voor een negatieve spiraal. Immers: door het toenemend aantal werklozen moeten werkgevers meer WW-premie afdragen over de salarissen van hun personeel. Arbeid wordt dus duurder voor ze, zodat ze geneigd zijn nog meer mensen te ontslaan en nog minder mensen aan te nemen.

Volgens Van Elswijk zou het beter het zijn als werkgevers belasting betaalden over de toegevoegde waarde (opbrengsten minus de kosten van een bedrijf), in plaats van over het brutosalaris. De negatieve spiraal wordt op die manier doorbroken. Werkgevers gaan pas bijdragen aan de kosten van WW-uitkeringen als werknemers rendement opleveren. Daaraan gekoppeld zou de overheid werkgevers een heffingsaftrek per werkende moeten bieden. Dit als beloning voor het uitsparen van WW-uitkeringen.

Al ruim twintig jaar probeert Van Elswijk politici warm te krijgen voor zijn plan. Dit is aardig gelukt, want in 1995 zette een doorrekening van het Centraal Planbureau (CPB) het op de agenda van politiek Den Haag. 'De voorstellen van Van Elswijk om via een andere heffingsgrondslag voor de sociale verzekeringen en loonsubsidies de arbeidskosten te verlagen, hebben naar verwachting gunstige effecten voor de werkgelegenheid,' schreef het CPB.

In 1997 nam de Tweede Kamer een motie aan waarin het kabinet werd gevraagd het plan Van Elswijk te laten testen in een bedrijfstak en een simulatieprogramma van de Universiteit van Amsterdam. PvdA'er Ad Melken, toen minister van Sociale Zaken, zag af van de gevraagde veldexperimenten. Alleen de simulatie mocht doorgaan.

In april 2000 echter verdween Van Elswijks plan van de Haagse agenda. Tijdens een bijeenkomst van de Tweede Kamer bleek dat een meerderheid niet veel zag in vervolgonderzoek. Dit ondanks de toen net

geopenbaarde gunstige resultaten van het Amsterdamse laboratoriumexperiment. De stemming was: het zit wel goed met de werkgelegenheids groei. De economie en de krapte op de arbeidsmarkt vragen niet langer om een radicale verschuiving van de lasten. Een paar maanden later zakten de aandelenmarkten in. De arbeidsmarkt verruimde zich. Van het tweede kwartaal van 2002 tot het tweede kwartaal van 2003 verdwenen in de particuliere sector 116 duizend banen.

Het kabinet hoopt nu dus de werkgelegenheid te stimuleren door de lonen te bevriezen. Maar volgens Van Elswijk zal dat weinig uithalen. 'Ook in Duitsland worden de loonkosten verlaagd. De export naar onze belangrijkste handelspartner Duitsland zal daardoor nauwelijks stijgen.' Misschien zal het bevriezen van de lonen zelfs een negatief effect hebben. 'Want de koopkracht van Nederlandse werknemers wordt aangetast, zodat ze minder gaan consumeren. Met alle gevolgen voor de werkgelegenheid.'

Dan de methode van Van Elswijk. Door de belastingheffing te verplaatsen van arbeid naar productie en werkgevers een bonus te bieden voor iedere werknemer, zouden de lonen, en daarmee de koopkracht, kunnen worden verhoogd zonder dat dit ten koste hoeft te gaan van de werkgelegenheid. Althans, volgens Van Elswijk. Hoogleraar Lans Bovenberg van de Universiteit van Tilburg vreest dat het goedkoper maken van arbeid zal leiden tot afnemende investeringen in technologische vernieuwing, wat op den duur zal leiden tot het duurder worden van arbeid en toenemende werkloosheid. Ook

denkt Bovenberg dat internationaal opererende bedrijven er via boekhoudkundige trucs voor zullen zorgen dat ze hun opbrengsten in het buitenland boeken, terwijl ze hun kosten aftrekken van het bedrijfsresultaat in Nederland. Het systeem is ook fraudegevoelig, denkt Bovenberg. Bedrijven zouden spookmedewerkers kunnen aannemen om zo de bonus binnen te slepen. Niettemin zijn er de positieve resultaten van het laboratoriumexperiment van onderzoekscentrum CREED van de Universiteit van Amsterdam. 'Er wordt een substantiële kapitaalimport en een toename van de werkgelegenheid waargenomen,' schreven de onderzoekers op 10 maart 2000 in ESB, het vakblad voor economen. Zelfs Van Elswijks grootste criticus, de aan de Vrije Universiteit verbonden hoogleraar Frank den Butter, zag zich genooddaakt zijn mening bij te stellen. 'Mijn mening is niet veranderd, maar is door de onderzoeksresultaten wel genuanceerd,' laat hij weten. Verder zijn er de veldexperimenten, eigen initiatieven, met het plan Van Elswijk, dat is omgedoopt tot Prohef. Deelnemende bedrijven in Rotterdam en in de provincie Groningen meldden een grote toename van het aantal banen. Vorige week werd bekend dat ook de provincie Friesland bedrijven wil gaan belonen voor het in dienst nemen en houden van personeel.

(Uit *Elsevier* d.d. 15 november 2003 in aangepaste lay-out)